

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: e-hääletus tuleks seaduses täpsemalt lahti kirjutada

Riigikohus: e-hääletus tuleks seaduses täpsemalt lahti kirjutada

30. märts 2023

Riigikohus jättis täna rahuldamata Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (EKRE), Eestimaa Ühendatud Vasakpartei (EÜVP) ja Oleg Ivanovi valimiskaebused, kuid juhtis tähelepanu sellele, et elektroonilise hääletuse korraldus on vaja senisest põhjalikumalt seadusesse kirja panna.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium märkis EKRE kaebusi puudutanud otsuses, et elektroonilise hääletamise korraldus tuleneb praegu Riigikogu valimise seadusest ning Vabariigi Valimiskomisjoni ja valimisteenistuse aktidest. Reeglistik on tugevalt kaldu seadusest alamalseisvate õigusaktide poole ning sellest ülevaate saamine võib olla keeruline ka heade õigusteadmistega inimestele.

Kolleegiumi hinnangul on mõistetav, et tehnoloogia kiire arengu tõttu võib olla keeruline leida head tasakaalu seaduse muutmise protsessiga kaasneva jäikuse ning tegeliku elu muutuste ja vajaduste vahel. Sellest hoolimata on seadusandjal põhiseadusest tulenev kohustus panna valimisseadustesse piisavalt üksikasjalikult kirja reeglid kõigis olulistest valimisi puudutavates küsimustes, et tagada kontroll ja avalikkuse usaldus valimiste vastu.

Riigikohtule esitatud kaebustes on elektroonilise hääletamise usaldusväärsust ja vastavust põhiseadusele pannud aastate jooksul korduvalt kahtluse alla nii valijad ja vaatlejad kui ka kandidaadid ja erakonnad. Kolleegiumi hinnangul on neid ajendanud eelkõige hääletamisel ilmnenud tehnilised tõrked või valimiste korraldamisel tehtud inimlikud vead, mõnetist umbusku on põhjustanud ka e-hääletuse korralduse ja tehnilise külje raskesti mõistetavus. Samas on elektroonilise hääletamise süsteem olnud võimalike välisrännakute vastu sedavõrd kaitstud, et Vabariigi Valimiskomisjon pole seni pidanud e-hääletamist ära jätma, peatama või lõpetama.

„Pideva tehnoloogilise arengu ning kasvavate ühiskondlike ootuste tõttu vajab elektroonilise hääletamise korraldus seadusandja ja täitevvõimu järjepidavat tähelepanu. Seda eriti olukorras, kus niisugust hääletamisviisi eelistab juba üle poole valijatest,“ rõhutas Riigikohus.

Riigikohus on lahendanud kõik seni esitatud valimiskaebused

Riigikohus jättis täna avaldatud otsustega rahuldamata EKRE ning EÜVP ja nende nimekirjas kandideerinud Oleg Ivanovi kaebused, mis puudutasid peamiselt just elektroonilise hääletamise tulemusi tänavustel Riigikogu valimistel ja laiemalt elektroonilise hääletamise vastavust põhiseadusele. Kaebajad leidsid, et väidetavate rikkumiste tõttu osutus nende valimistulemus tegelikust halvemaks.

Riigikohus nõustus Vabariigi Valimiskomisjoniga, et kaks EKRE kaebust tuli jätta põhiosas läbi vaatamata, sest need esitati alles pärast seaduses paika pandud tähtaega. Samas selgitas kolleegium neist kaebustest ajendatuna siiski võimalikke põhiseaduslikke probleeme, mis on seotud elektroonilise hääletusega.

EÜVP ja Ivanovi kaebuste osas nõustus Riigikohus valimiskomisjoniga, et kaebajate väidete põhjal ei saa järeldada, justkui oleks hääletamistulemuste kindlakstegemisel õigusnorme rikutud. Kolleegiumi hinnangul pole põhiseaduses sätestatud valimiste ühetaolisuse nõudega vastuolus see, et elektroonilisel hääletamisel tuvastatakse valija isik teistmoodi kui pabersedeliga hääletamisel.

Riigikohus on praeguseks lahendanud kõik valimiskaebused, mis on seni kohtusse jõudnud.

Riigikohtu lahenditega, mis puudutavad valimiskaebusi, saab tutvuda siin[1].

EKRE kaebuste kohta tehtud otsusele on lisatud ka Riigikohtu esimehe Villu Kõvekonkureeriv arvamus[2].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-e-haaletus-tuleks-seaduses-tapsemalt-lahti-kirjutada>

Lingid

[1]

<https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?aasta=2023&asjaLiigidIds=37100582&defaultPageSize=25&k>

[2] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=5-23-20/6>